

Związek Rzemiosła Polskiego

ul. Miodowa 14, 00-246 Warszawa, tel. +48 22 50 44 200, fax. +48 22 50 44 220, www.zrp.pl, zrp@zrp.pl

NO- 49/2026

Warszawa, dnia 17 lipca 2026 r.

STANOWISKO

Związku Rzemiosła Polskiego do projektu rozporządzenia Ministra Edukacji zmieniającego rozporządzenie w sprawie niektórych publicznych placówek systemu oświaty (z dnia 23.06.2026 r.)

Związek Rzemiosła Polskiego, po zapoznaniu się z *projektem rozporządzenia Ministra Edukacji zmieniającego rozporządzenie w sprawie niektórych publicznych placówek systemu oświaty (z dnia 23.06.2026 r.)*, przewidującym likwidację Domów Wczasów Dziecięcych z dniem 1 stycznia 2027 r., a także po analizie stanowisk przedstawionych przez środowisko Domów Wczasów Dziecięcych, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci oraz jednostki samorządu terytorialnego prowadzące tego typu placówki, wyraża poważne wątpliwości co do zasadności proponowanych rozwiązań oraz sposobu ich procedowania.

Z perspektywy partnera społecznego reprezentującego środowisko pracodawców należy podkreślić, że każda reforma dotycząca systemu oświaty powinna być poprzedzona rzetelną oceną skutków regulacji, analizą kosztów społecznych i gospodarczych oraz rzeczywistymi konsultacjami z podmiotami, których projekt bezpośrednio dotyczy. W przypadku projektowanej likwidacji Domów Wczasów Dziecięcych trudno uznać, że warunki te zostały spełnione.

Domy Wczasów Dziecięcych stanowią od wielu dziesięcioleci element systemu oświaty, realizując ustawowe zadania związane z organizowaniem i wspieraniem procesu kształcenia poza szkołą. Powstałe po II wojnie światowej placówki miały pierwotnie szczytny cel: podratowanie zdrowia edukację dzieci z regionów przemysłowych w sprzyjających warunkach klimatycznych (np. w górach czy nad morzem). Organizowane w nich zielone szkoły, programy edukacji ekologicznej, regionalnej, historycznej, zdrowotnej, sportowej czy krajoznawczej nie mają charakteru wyłącznie wypoczynkowego. Są integralnym elementem procesu dydaktycznego, umożliwiającym uczniom zdobywanie wiedzy poprzez doświadczenie, rozwijanie kompetencji społecznych, integrację zespołów klasowych oraz wyrównywanie szans edukacyjnych.

Nie znajduje przekonującego uzasadnienia twierdzenie, że dominacja krótkoterminowych pobytów edukacyjnych świadczy o utracie znaczenia Domów Wczasów Dziecięcych. Przeciwnie – taki model działalności odpowiada obowiązującym przepisom określającym zadania tych placówek i stanowi realizację ich ustawowej funkcji.

Szczególne zaniepokojenie budzi brak przekonującego uzasadnienia dla całkowitej likwidacji tego rodzaju placówek. Z dostępnych materiałów nie wynika, aby przeprowadzono kompleksową ocenę jakości funkcjonowania wszystkich Domów Wczasów Dziecięcych, analizę zapotrzebowania na realizowane przez nie usługi edukacyjne ani ocenę skutków dla uczniów, szkół i jednostek samorządu terytorialnego. Nie przedstawiono również analiz wykazujących, że cele projektu nie mogłyby zostać osiągnięte poprzez zmianę obowiązujących przepisów, zamiast likwidacji całego typu placówek.

Związek Rzemiosła Polskiego zwraca uwagę, że przedstawiciele środowiska Domów Wczasów Dziecięcych wskazują na brak kontynuacji dialogu z Ministerstwem Edukacji. Po spotkaniach przeprowadzonych pod koniec 2024 r., podczas których deklarowano wolę współpracy nad doprecyzowaniem przepisów, środowisko nie zostało włączone do dalszych prac, a projekt rozporządzenia przewidujący likwidację placówek został opublikowany bez wcześniejszego wypracowania rozwiązań z zainteresowanymi stronami.

Projekt przewiduje bardzo krótki okres przejściowy. W praktyce oznacza to konieczność wygaszania działalności placówek już w trakcie realizacji zawartych umów i zaplanowanych pobytów edukacyjnych. Powstają uzasadnione pytania dotyczące losu podpisanych umów, dokonanych wpłat, rezerwacji szkół oraz programów edukacyjnych przygotowanych na kolejne miesiące. Brak odpowiedzi na te kwestie rodzi ryzyko poważnych problemów organizacyjnych zarówno dla organów prowadzących, jak i dla szkół oraz rodziców.

Istotnym aspektem pozostają również skutki społeczne i gospodarcze projektowanych zmian. Likwidacja Domów Wczasów Dziecięcych oznacza utratę miejsc pracy nauczycieli oraz pracowników administracji i obsługi, a także negatywne konsekwencje dla lokalnych przedsiębiorców współpracujących z placówkami, w szczególności z branży transportowej, gastronomicznej, hotelarskiej i usługowej. Założenie, że osoby tracące zatrudnienie bez trudności znajdą pracę w innych miejscach, nie zostało poparte analizami uwzględniającymi specyfikę lokalnych rynków pracy. Likwidacja placówek oznacza nagłą utratę zatrudnienia dla setek osób, często w mniejszych, górskich lub nadmorskich miejscowościach, gdzie o nową pracę poza sezonem wakacyjnym jest trudno.

Na uwagę zasługuje również aspekt racjonalnego gospodarowania środkami publicznymi. W ostatnich latach wiele jednostek samorządu terytorialnego przeprowadziło kosztowne modernizacje Domów Wczasów Dziecięcych, wykorzystując środki własne oraz środki pochodzące z programów rządowych i funduszy europejskich. Likwidacja placówek w krótkim czasie po zakończeniu tych inwestycji budzi uzasadnione wątpliwości z punktu widzenia efektywności wydatkowania środków publicznych.

Nie można również pominąć skutków społecznych dla dzieci i młodzieży. Domy Wczasów Dziecięcych odgrywają istotną rolę w wyrównywaniu szans edukacyjnych, umożliwiając udział w zajęciach terenowych, zielonych szkołach oraz programach edukacyjnych uczniom z mniejszych miejscowości i rodzin o niższych dochodach. Ograniczenie dostępu do tej formy edukacji pozaformalnej może pogłębić istniejące nierówności edukacyjne. Po trudnych latach pandemii, izolacji społecznej i przy rosnących problemach ze zdrowiem psychicznym młodzieży, grupowa integracja jest potrzebna bardziej niż kiedykolwiek. Krótkie, intensywne pobyty w Domach Wczasów Dziecięcych (często połączone z socjoterapeutami czy psychologami zatrudnionymi w tych ośrodkach) są doskonałym narzędziem odbudowywania więzi rówieśniczych w neutralnym, bezpiecznym środowisku.

Po likwidacji Domów Wczasów Dziecięcych, w których pobyt jest subwencionowany, dzięki czemu rodzice pokrywają jedynie część kosztów (zazwyczaj za wyżywienie i ewentualne dodatkowe atrakcje), zapewnienie analogicznego wyjazdu dla dzieci uboższych rodziców będzie trudniej dostępne.

W ocenie Związku Rzemiosła Polskiego projektowane rozwiązania wymagają ponownego przeanalizowania. Jeżeli obowiązujące przepisy dotyczące funkcjonowania Domów Wczasów Dziecięcych wymagają zmian lub doprecyzowania, właściwym kierunkiem powinno być ich znowelizowanie, przy udziale przedstawicieli środowiska oświatowego, jednostek samorządu terytorialnego oraz partnerów społecznych, a nie likwidacja wszystkich tego typu placówek.

Należy rozważyć wdrożenie systemowego planu, w którym można zawrzeć nowe cele i zasady korzystania z proponowanych do likwidacji placówek. Subwencja oświatowa powinna być przyznawana wyłącznie na projekty i turnusy realizujące konkretny, certyfikowany program edukacyjny, profilaktyczny lub integracyjny.

Domy Wczasów Dziecięcych mogłyby stać się wyspecjalizowanymi placówkami pomagającymi dzieciom w walce z kryzysami psychicznymi, uzależnieniem od technologii i osamotnieniem. Mogłyby również pełnić rolę adaptacyjną dla dzieci przybyłych do Polski migrantów czy uchodźców. Warto również rozważyć powiązanie programów realizowanych w tych placówkach

z podstawą programową w zakresie biologii, geografii i ekologii. Realizowane w nich zajęcia mogłyby mieć formę nowoczesnych zajęć terenowych, których nie da się przeprowadzić w tradycyjnej klasie. W ostateczności placówki te, mogłyby zostać połączone z istniejącą siecią Szkolnych Schronisk Młodzieżowych, ale z zachowaniem gwarancji zatrudnienia dla kadry pedagogicznej.

Zamiast likwidować Domy Wczasów Dziecięcych pod pretekstem braku efektywności krótkich wyjazdów, państwo mogłoby stworzyć system bonów edukacyjnych (na wzór dawnego Bonu Turystycznego), dedykowanych wyłącznie na wyjazdy klasowe. Dzięki temu samorządy miałyby stały dopływ środków, a ośrodki te miałyby pełne obłożenie przez cały rok.

Warto dostrzec w Domach Wczasów Dziecięcych gotową infrastrukturę z wyszkoloną kadrą do walki z aktualnym kryzysem zdrowia psychicznego i społecznego dzieci.

W związku z powyższym Związek Rzemiosła Polskiego postuluje:

- wstrzymanie prac nad projektem rozporządzenia w obecnym kształcie;
- przedstawienie pełnej analizy skutków społecznych, gospodarczych i finansowych planowanych zmian;
- przeprowadzenie rzeczywistych konsultacji z przedstawicielami Domów Wczasów Dziecięcych, organów prowadzących, organizacji społecznych oraz partnerów społecznych;
- rozważenie alternatywnych rozwiązań legislacyjnych polegających na zmianie zasad funkcjonowania placówek zamiast ich likwidacji;
- zapewnienie odpowiednio długiego okresu przejściowego, pozwalającego na realizację zawartych umów, ochronę interesów dzieci, szkół, pracowników oraz jednostek samorządu terytorialnego.

Związek Rzemiosła Polskiego stoi na stanowisku, że zmiany w systemie oświaty powinny być prowadzone w sposób przewidywalny, oparty na dowodach, dialogu społecznym oraz poszanowaniu zasad racjonalnego stanowienia prawa. W odniesieniu do Domów Wczasów Dziecięcych przedstawiony projekt nie spełnia tych standardów, dlatego wymaga ponownego rozważenia przed podjęciem ostatecznych decyzji legislacyjnych.